

Založba Sanje letos vstopa v dvajseto leto delovanja. Nekaj let mlajši je Festival Sanje; neprekinjeno poteka od leta 2002. Identiteto in prepoznavnost je pridobil predvsem v Ljubljani, zadnjih sedem let so njegovo osrednje prizorišče Brda. V katalogu festivala se danes nahaja nepregledno število dogodkov s področja kulture, a tudi znanosti, filozofije in športa.

Od leta 2007 festival družno vodita Tjaša Koprivec in Rok Zavrtnik.

SANJE V BRDIH 2017 – Po politično nekorekten festival

Bukla: Kako bi opredelila poslanstvo festivala? Zaupata njegovo zgodovino?

Koprivec: Sanje v Brdih, dasiprav smo festivalski pletež doslej imenovali Sanje v Medani, so se vkrcale na krov budnosti in zavedanja. Literarno-glasbeni ustroj je vselej želel ogovoriti intimno osebno in v boleče kolektivne iznajdbe posvetiti z občutljivostjo in, kakopak, lepim. Sanje smo v Brda prvokrat zanesli leta 2010. Trenutek je bil nespokojen, koprnjenje gosto in koraki so naravnost drveli proč od premora. Pa se je zgodilo. Čudočarno snidenje z murvo in s Tonetom Pavčkom, z Bertom Pribcem, Iztokom Mlakarjem ...

Zavrtnik: Res je. Festival Sanje, starejši brat, je svojo pot pričel slabo desetletje prej, davnega leta 2002, pod odprtim nebom, z ljubljanskim tramvajem v parku Zvezda. Tja sem si ga drznil pripeljati po tem, ko sem v neki promocijski akciji zadel avto. Pričelo se je s smelimi koraki: in prvi vrsti smo izpostavili neodvisno glasbeno ustvarjalnost, ki si težje utira stezice v elektronske medije, a je v Sloveniji naravnost izjemna, postopoma pa –

Danes se večina prireditev oglašuje gverilsko, prek socialnih omrežij – za marketing sredstev praviloma ni. Kar se obiska tiče, je vsakoletni višek festivala vsekakor prireditev, ki jo ustvarjamo z Matijem Solcetom že od prvih let festivala: koncert skupine Etno Histria, ki od leta 2012 nastopa tudi pod imenom *World Hysteria Orchestra*. Prireditev ne izstopa le po obisku, ki praviloma presega tisoč obiskovalcev, ampak predvsem po neverjetni energiji, ki jo razvije z navdušenim občinstvom. Ta koncert je doživljaj posebne vrste: na odru obenem nastopi od osemdeset do sto mladih glasbenikov iz več kot dvajsetih držav z izjemnimi priredbami ljudskih pesmi z vsega sveta. Letos se koncert pripeti 2. avgusta, predvidoma na Prešernovem trgu.

Bukla: Doslejšnji briški večeri so približali vrsto umetnikov ...

Koprivec: Zdaj bi se moralo zgoditi hudourniško izlitje imen, ki so dvigovala prapor. Smo nizko nad obzorjem in nebo ni retuširano – dame in gospodje, v cilindre čustev so grizli Svetlana Makarovič, Milan Jesih, Katja Perat, Stanka Hrastelj, Goran Vojnovič, Miljenko Jergović, Marko Tomaš, Miklavž

Sanje v Medani

Sanje v Šmartnem

v skladu s filozofijo odprtosti – širili obzorje in odprli vrata tudi številnim ustvarjalnim zvrstem. Stalnice so bili redni petkovi freestyle hip hop večeri, bili smo med prvimi, ki smo redno prirejali stand-up dogodke, vpejali smo Kino pod zvezdami, Znanost na robu pameti, odpirali razprave s področja filozofije, znanosti in politike, organizirali glasbene delavnice za otroke (npr. Tramvaj cin cin s tedaj še živim Janezom Bitencem), redno smo gostili Mlade rime, izvajali tai chi delavnice v parku in celo sodelovali pri izvedbi ultramaratonskih tekov v Sloveniji.

Festival skuša odpirati prostor za zavedanje, preko predpisanih družbenih norm. Zato je po definiciji tudi *politično nekorekten* – ne le do mainstream potrošniške kulture, pač pa tudi do ostalih miselnih in moralnih dogem, ki nam jih vsiljuje čas; s politiko na čelu.

Za nami je na tisoče prireditev ... ne štejemo jih več.

Bukla: Komu namenjate festivalski program? Koliko obiskovalcev dosežete?

Koprivec: V pesniški navzočnosti nikoli ne umreš. In ker poezija zmore od-pahnuti dveri v carstvo duš in ker nezaježljivo kliče k predaji, je bržkone tu celota občinstva. V navzočih in pozornih posameznikih. Sem in tja jih je bilo za prgišče, a precej pogosteje so, pri sveti Barbari, naselili vse stole naokrog.

Zavrtnik: Želimo nagovarjati najširšo javnost. To nam je, dokler nam je bilo dopuščeno delovati na osrednjem trgu slovenske prestolnice, tudi uspevalo. Če občinstvo ne bi bilo tako navdušeno, festivala ne bi bilo.

Komelj, Janez Ramoveš, Neža Maurer, Erika Vouk, Josip Osti, Dušan Šarotar, Veronika Dintinjana, Andrej Rozman Roza, Tomaž Pengov ... Sapajenja, obilje njih, ki slišijo na novi človek, pa ne. In prav res so vse – mitologija, metafizika. Umetniki, ki med hitrimi obrati življenja zmorejo izgovoriti neizgovorljivo.

Zavrtnik: Festival rase iz veselja in navdušenja. Tako se ponavadi odzivajo tudi umetniki. Kljub temu, da so honorarji praviloma majhni ali celo simbolični, so se v vseh letih odzvali tako rekoč vsi umetniki, ki smo jih povabili. Svetlana Makarovič je, denimo, naša stalna gostja že štiri leta zapored, vsakokrat s precej ekskluzivnim programom. Obstaja nekaj več, kot je denar ... No, na tem *nekaj več* se utemeljuje in *sanja* festival.

Vse bolj smo podobni afriškim otrokom, ki igrače, ki si jih ne morejo privoščiti, izdelujejo kar iz smeti, pri čemer pa razvijejo inovativnost, ki pogosto daleč presega domišljijo tako imenovane *zabavne industrije*.

Bukla: In kakšna utegne biti ekonomska slika festivala?

Koprivec: O cekinskih vprašanjih spretneje govori Rok. Nekaj časa so bili hodniki gibljivejši in zato knjižne naklade višje; tako je založba Sanje v lastni malhi iskala podporo za napeto vzmet. Nato smo za pomoč prosili agencijo za knjigo, ki je prikimala. Lani smo ostali praznih rok. S finančnim priboljškom je brž pristopila edinole Občina Brda. V skrivnih prehodih sebe smo našli obilje poguma in z zlatimi umetniki potonili v živo obliko. Bilo je na-dlepo. Z vročo željo grem čez obraze vseh, ki razporejajo številke, in milo

Foto: arhiv Sanje

Rok Zavrtnik in Tjaša Koprivec

poročim sanjsko briško literarno-glasbeno lepoto. Naj se njena misel vzpne! Naj razširi svoje veje. Čeravno v bolečino drugih drevce.

Zavrtnik: Festival je vselej nastopal s skromnimi proračuni, svoj višek pa je dosegel leta 2008, s petinštiridesetimi dnevi neprekinjenega dogajanja sredi Ljubljane in v nekaterih drugih krajih po Sloveniji, sodelovali smo celo z Burkino Faso, kjer so v sklopu sodelovanja na največji radijski postaji prvič v svoji zgodovini v živo nastopali s pravljicami za otroke, med drugim tudi z Zvezdico Zaspanko. Po tem letu smo bili priča strmoglavljanju tako ime-

Sanje v Medani – Svetlana Makarovič

novanega javnega interesa v kulturi; že tako skromno podporo so festivalu drug za drugim odpovedovali MOL in njegov Zavod za turizem, Ministrstvo za kulturo RS, z lanskim letom pa je podporo festivalu odrekla tudi Javna agencija za knjigo RS.

Letos se je odločneje zavzela ekipa Občine Brda, ki se vendarle zaveda pomena festivala za identiteto pokrajine, saj so medijski odzivi sila naklonjeni in malone nepregledni. Sicer pa nam mandat za razvoj festivala Sanje dajejo v prvi vrsti ustvarjalci sami in pa javnost, seveda.

Bukla: Kako se bere letošnji programski očrt? Načrtujete spremembo; več njih?

Koprivec: Da bi pesnik smel sneti žalno obleko, smo primorani misliti vstopnino. Ta je prijazna in, iskreno upam, prizanesljiva. Omahljivci, razsodneži in dvomljivci lahko primaknejo ločeno mnenje.

Načrti za prihodnji čas so izmuzljiva reč. Epoha, ki prihaja, bo tako in tako čudovito svetlomodra in trajnejša od besed. In morje še kar preobilno za eno pesem.

V na moč čudežno zaporedje hrepenenja bodo vstopali Anja Golob, Milan Rakovac, Jure Vuga, Marko Tomaš, Bert Pribac, Jani Kovačič in Ana Pupedan. V skupen prostor nas bo z muzikalom zdobil Andrej Rozman Roza s plejado gostov. Uf, to bo nedosežen spektakel! V trenutke, merjene v tisočletjih, bosta dihala Pavel Medvešček in pater Karel Gržan ... Oprostite, menda moram zamolčati nekaj velikih podrobnosti. Tako bojda terja dramaturgija.

Le to še smem izreči: krhki bomo. Z davnino v koraku.

Zavrtnik: Živimo v izredno dramatičnem obdobju, ko se zdi, da odpovedujejo še zadnje civilizacijske varovalke, barbarizem postaja *mainstream*, vojaška industrija in pornografija nadaljujeta s svetovno prevlado, posledice pa so katastrofalne za celoten planet. Spričo vsega tega se je festival že lani imenoval za *poletično nekorektnega*. Krilatica *5 poezijo proti vojni* pa je bila rdeča nit lanskega festivala.

Festival ostaja *poletično nekorekten* – karkoli si že kdo predstavlja pod tem – osrednja tema pa je staroselstvo, ki je v času raztapljanja identitet tako na nacionalnih kot individualnih ravneh, v času množičnega izginjanja kultur po vsem svetu, ki jih nadomešča plehka in v svojem jedru barbarska kultura potrošništva, izjemno privlačna tema. Konkretno jo bosta v okviru Foruma Sanje zastavila pater dr. Karel Gržan, ki pripravlja predavanje o osupljivih arheoloških najdbah na tleh slovenske Štajerske (predavanje poteka pod naslovom *V znamenju Orion*) ter Pavla Medveščka, ki je lani objavil izjemno knjigo (*Iz nevidne strani neba*), v kateri popisuje izročilo posoških starovercev.

Letos se bo festival odvil med četrtkom, 29. junija, in nedeljo, 2. julija. S po dvema koncertnima dogodkoma na večer ter množico pesnikov. Pa tudi videopoezijo, filmom, razstavami ... Verjamem, da se bo vse skupaj sestavilo v klobek neponovljivega doživetja, ki prekipeva od tistega, česar v družbi primanjkuje: lepote, smisla, zavedanja o pomembnem. Kot je že tradicija sedem let, se bo v sklopu *Pravljicne vasi* v soboto, 1. julija, v čudovitem Šmartnem odvijal pravljicni festival. Prireditve za otroke so brez vstopnine.

Z T T EST

Založništvo tržaškega tiska

Ul. Montecchi 6
34137 Trst, Italija
+39 040 76 00 954
info@ztt-est.it
www.ztt-est.it

distributer za Slovenijo
www.buca.si

b.č.a.
Knjigotštvo

